

Sygn. akt II C 570/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Magdalena Antosiewicz

Sędziowie: Eliza Kurkowska

Barbara Pyz-Kędzierska (del)

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2019 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa reprezentanta grupy M. P.

przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie

postanawia:

1. sprawdzić wartość przedmiotu sporu;
2. ustalić wartość przedmiotu sporu na kwotę 2 728 304 (dwa miliony siedemset dwadzieścia osiem tysięcy trzysta cztery) złote;
3. odrzucić pozew;
4. oddalić wniosek pozwanej o złożenie kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu;
5. zasądzić od M. P. na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 15 017,00 zł (piętnaście tysięcy siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Eliza Kurkowska Magdalena Antosiewicz Barbara Pyz-Kędzierska (del)

UZASADNIENIE

Pozwem z 13 lutego 2017 r. M. P. – reprezentant grupy w trybie postępowania grupowego wystąpił przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W. żądając ustalenia, na podstawie art. 189 k.p.c. nieważności umowy nr:

1. (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 28 września 2006 r. pomiędzy członkami grupy – M. P., D. M. i J. P., a stroną pozwaną wraz z aneksem z 30 września 2010 r.;
2. 203- (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 27 czerwca 2005 r. pomiędzy członkami grupy – B. R. i S. R., a stroną pozwaną wraz z aneksem z 11 lipca 2005 r.;
3. (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 7 października 2008 r. pomiędzy członkami grupy – D. O. i A. O., a stroną pozwaną wraz z aneksem z 2 kwietnia 2014 r.;
4. (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 24 kwietnia 2007 r. pomiędzy członkami grupy – K. B., M. B. (2) i B. B., a stroną pozwaną;

5. (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 6 października 2008 r. pomiędzy członkami grupy – S. Ś. i P. Ś., a stroną pozwaną;
6. 203- (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 18 lipca 2007 r. pomiędzy członkami grupy – W. Ż., D. Ż. i M. K., a stroną pozwaną;
7. 203- (...) o kredyt mieszkaniowy (...) zawartej 12 czerwca 2007 r. pomiędzy członkiem grupy – M. Ł., a stroną pozwaną wraz z aneksem z 8 lipca 2014 r.;
8. 203- (...) o kredyt hipoteczny (...) zawartej 10 grudnia 2007 r. pomiędzy członkiem grupy – I. K., a stroną pozwaną.

Pełnomocnik powoda wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu zbiorowego pełnomocnik powoda wskazał, iż w sprawie występuje wymagana liczba osób, dochodzone jest roszczenie jednego rodzaju, tj. ustalenie nieważności umów członków grupy zawartych z pozwanym. Wszyscy członkowie grupy zawarli ze stroną pozwaną umowy o kredyt mieszkaniowy (...) udzielony w złotych polskich denominowany do CHF. Wskazał ponadto, że postanowienia umowy przewidujące denominację kredytu nie były z kredytobiorcami uzgodnione indywidualnie, a strona powodowa nie miała na nie rzeczywistego wpływu. Powód podniósł też, że przedmiotowe postanowienia umowy zostały przejęte z wzorca umowy zaproponowanego stronie powodowej przez pozwanego, strona powodowa przed zawarciem umów kredytu nie została poinformowana o: ryzyku kursowym, jego zakresie, okolicznościach i przyczynach jego wystąpienia, jak również o sztucznym utrzymywaniu przez bank centralny Szwajcarii zaniżonego kursu franka szwajcarskiego, znaczenia pojęcia denominacja, zasadach i kryteriach ustalania przez stronę pozwaną kursów kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego (przy uruchamianiu i spłacie kredytu), w tym marży Banku. Pełnomocnik strony powodowej podniósł, iż przedmiotowe klauzule są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interes strony powodowej. Zapisy denominacyjne i ustalające kursy waluty są niedozwolone po myśli art. 385⁽¹⁾§1 kc, co powoduje, iż umowa nie może być wykonywana, gdyż nie sposób ustalić w jaki sposób swoje świadczenie główne ma spełnić strona powodowa. Zdaniem strony powodowej kluczowe postanowienia umowne tych umów, a mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, są takie same lub ich treść jest bardzo zbliżona zachowując przy tym ten sam sens i cel. (pozew k. 2-31)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o odrzucenie pozwu w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów, a jeśli taki nie zostanie przedłożony, wedle norm przepisanych w wysokości co najmniej dwukrotności stawki minimalnej, ewentualnie w razie nieuwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, o oddalenie powództwa w całości.

Pozwany podniósł, że sprawa nie spełnia ustawowych przesłanek warunkujących możliwość rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym i pozew winien być odrzucony po myśli art. 10 ust. 1 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, z uwagi na:

1. brak spełnienia wymogu liczebności grupy:

- strona powodowa w petitum pozwu i załączniku nr 2 do pozwu (wykazie członków grupy) wskazała na siedemnaście osób, ale owe siedemnaście osób łącznie reprezentuje jedynie osiem roszczeń, w istocie więc przesłanka liczebności nie została spełniona, gdyż kredytobiorcy, występujący w ramach jednego stosunku prawnego, dochodzący jednego niepodzielnego i wspólnego roszczenia, powinni być traktowani jako jeden „zbiorowy” członek grupy;

2. brak spełnienia przesłanki tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej,

- strona powodowa, upatruje rzekomą nieważność umów kredytu z abuzywności ich postanowień odnoszących się do mechanizmu denominacji, a w dalszej kolejności także rzekomą sprzecznością umów kredytu z ustawą czy zasadami współżycia społecznego - w takim zakresie, w jakim rzekoma nieważność umów kredytu jest wywodzona

z abuzywności ich postanowień, dla powstania roszczenia konieczne jest zbadanie w odniesieniu do każdej z umów kredytu, czy po pierwsze kwestionowane postanowienia nie były przedmiotem indywidualnych uzgodnień, a kolejno czy klauzule te kształtują prawa kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a nadto czy rażąco naruszyły one ich interesy – a dla takiej oceny należy uwzględnić datę zawarcia danej umowy, okres kredytowania, wysokość oprocentowania i innych świadczeń na rzecz Banku, w tym okoliczności związane z negocjowaniem umów kredytu. Z kolei w takim zakresie, w jakim nieważność umów kredytu jest wywodzona ze sprzeczności z zasadami współżycia społecznego z uwagi na rzekomy brak wypełnienia obowiązków informacyjnych przez Bank – należytość tego obowiązku informacyjnego musi zostać zrelacjonowana do konkretnego kredytobiorcy;

- powoływanie się na zasady współżycia społecznego i dobre obyczaje (art. 385¹ k.c.) uniemożliwia rozpoznanie sprawy w trybie grupowym, ze względu na konieczność uwzględnienia szeregu okoliczności indywidualnych dotyczących sytuacji faktycznej każdego z członków grupy - postępowanie grupowe wymaga ustandaryzowania sytuacji faktycznej każdego z członków grupy, występowania podstaw faktycznych (tych samych lub takich samych) tych roszczeń, które pozwalają na przeprowadzenie wspólnego postępowania dowodowego i jednakowego rozstrzygnięcia wszystkich indywidualnych spraw;

- roszczenia objęte pozwem, nie są oparte na tej samej podstawie faktycznej – członkowie grupy łącznie zawarli 8 umów, wprawdzie rodzajowo tożsamy, ale okoliczności zawarcia tych umów, w tym indywidualnie uzgodnienie warunków, prowadzącą do niejednolitej treści postanowień umowy w zakresie spłaty kredytu (w przypadku sześciu umów możliwa była od ich zawarcia spłata zadłużenia w walucie kredytu przez wpłatę na rachunek techniczny bądź potrącenie z rachunku walutowego) oraz porozumień zmieniających poszczególne umowy kredytu, a co za tym idzie sytuacja faktyczna i prawna poszczególnych kredytobiorców jest na tyle zróżnicowana, że nie sposób mówić o wspólnej podstawie faktycznej co najmniej 10 roszczeń;

- poszczególne umowy kredytu, oparte zostały na różnych wzorcach umownych Procedura 2004, Procedura 2006 i Procedura 2008, które przewidywały różne możliwości spłaty kredytu w tym m.in. bezpośrednio w walucie CHF;

- członkowie grupy zawierali umowy kredytu na skutek indywidualnych uzgodnień i negocjacji;

- umowa I. K. jest inną rodzajowo umową (umowa o kredyt hipoteczny (...)) niż pozostałe 7 umów (umowa o kredyt (...));

- w przypadku trzech umów zostały zawarte aneksy antyspreadowe;

- umowy były zawierane w różnych okresach i przy różnym poziomie franka szwajcarskiego;

- powodowie I. K., S. Ś. i P. Ś. nie są konsumentami.

3. wadliwość oświadczeń członków grupy o przystąpieniu do grupy i wyrażenia zgody co do osoby reprezentanta.

Pozwany wniósł o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu. Wskazał, iż w przypadku oddalenia powództwa, strona powodowa nie będzie w stanie wykonać orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania nie przedłożyła bowiem dokumentów, z których wynikałoby zobowiązanie członków grupy do partycypowania w kosztach postępowania, grupa zaś jest nieliczna. (odpowiedź na pozew k. 425-612)

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Pozew należy odrzucić na podstawie art. 10 ustawy z 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym (w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 7 kwietnia 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (Dz. U. z 2017 r. poz. 933), która weszła w życie 1 czerwca 2017 r., zgodnie z art. 13 ustawy nowelizującej, przepisy w nowym brzmieniu, stosuje się do postępowań wszczętych dopiero od dnia jej wejścia w życie).

W pierwszym etapie postępowania grupowego Sąd bada czy zostały spełnione przesłanki ogólne dopuszczalności powództwa grupowego przewidziane w art. 1 udog oraz przesłanki szczególne określone w art. 2 udog. Ze względu na przedmiot zgłoszonych roszczeń badanie przez Sąd przesłanek szczególnych jest zbędne - powód jako reprezentant grupy dochodzi roszczenia majątkowego niepieniężnego, zatem nie musi wykazywać przesłanek szczególnych dopuszczalności powództwa grupowego.

Ogólne przesłanki można podzielić na materialnoprawne obejmujące roszczenia: o ochronę konsumentów, z tytułu odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny oraz z tytułu czynów niedozwolonych, z wyjątkiem roszczeń o ochronę dóbr osobistych (art. 1 ust 2 udog) oraz procesowe, które muszą spełniać kryteria: jednorodności, tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej, muszą być dochodzone, przez co najmniej 10 osób (art. 1 ust. 1 udog).

Zarzuty pozwanego sprowadzały się do stwierdzenia, że strona powodowa nie wykazała, aby grupa składała się z wymaganej liczby członków (1), aby roszczenia członków grupy były oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej (2) oraz aby oświadczenia członków grupy o przystąpieniu do grupy i wyrażeniu zgody co do osoby reprezentanta spełniały wymogi wynikające z ww. ustawy (3). Podnoszono również przesłankę materialnoprawną w postaci braku statusu konsumenta przez S. i P. Ś. i I. K., Sąd rozpoznał ją wspólnie z przesłanką procesową spełnienia wymaganej liczebności grupy.

Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym w art. 1 ust. 1 zawiera definicję legalną postępowania grupowego. W świetle art. 1ust. 1 ma to być postępowanie cywilne w sprawach, w których są dochodzone roszczenia jednego rodzaju, co najmniej 10 osób, oparte na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej (postępowanie grupowe).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 28 stycznia 2015r. (ICSK 533/1, OSNC 2015, nr 7-8) podkreślił, iż wyjaśniając sens poszczególnych zwrotów użytych w przedmiotowej ustawie, w tym przede wszystkim przesłanek dopuszczalności prowadzenia postępowania grupowego w danej sprawie, należy w toku wykładni uwzględnić cele i sens samego postępowania grupowego. Sąd podziela przedstawiony pogląd. Podstawowym założeniem postępowania grupowego jest dokonanie kumulacji wielu jednostkowych spraw (roszczeń) w ramach jednego postępowania. Takie ujęcie przemawia za tym, że przesłanka liczebności powinna być rozumiana jako zgromadzenie w jednym postępowaniu określonej liczby – co najmniej 10 samodzielnych sporów do łącznego rozpoznania we wspólnym postępowaniu. Ustawa nie zawiera słownika, wprowadzającego definicje legalne pojęć, którymi się posługuje. Nie ulega wątpliwości, że ustawodawca, formułując wymogi formalne, uzasadniające wystąpienie z powództwem grupowym, posługuje się kryteriami mieszanym. Podmioty z grupy bowiem musi cechować określona wspólna więź nie tylko o charakterze podmiotowym, ale i przedmiotowym.

Istota postępowania grupowego, sprowadza się do skumulowania roszczeń wielu osób w jednym postępowaniu. Taka kumulacja jest uzasadniona ze względu na ekonomikę postępowania oraz niecelowość prowadzenia wielu podobnych spraw. Mając na względzie powołany cel postępowania grupowego, trzeba zauważyć, że z samego petitum pozwu jak i załączonych dokumentów, wynika, że na chwilę rozpoznawania wniosku o odrzucenie pozwu, w skład grupy wchodził następujący członkowie grupy w zakresie umowy:

- oznaczonej przez stronę powodową nr 1: M. P., D. M. i J. P.,
- oznaczonej przez stronę powodową nr 2: B. R. i S. R.,
- oznaczonej przez stronę powodową nr 3: D. O. i A. O.,
- oznaczonej przez stronę powodową nr 4: K. B., M. B. (2) i B. B.,
- oznaczonej przez stronę powodową nr 5: S. Ś. i P. Ś.,

- oznaczonej przez stronę powodową nr 6: W. Ż., D. Ż. i M. K.,

- oznaczonej przez stronę powodową nr 7: M. Ł. oraz

- oznaczonej przez stronę powodową nr 8: I. K..

Jedynie w przypadku zastosowania wyłącznie literalnej wykładni treści art. 1 ust. 1 ugp, przyjąć należałoby, iż grupę tworzy 17 osób. W ocenie Sądu, stosując wykładnię celowościową powyższego przepisu, w rzeczywistości - z punktu widzenia możliwości zainicjowania przez poszczególnych członków grupy odrębnych postępowań sądowych, skład grupy obejmuje de facto jedynie 8 osób (podmiotów, którym przysługuje określone roszczenie materialnoprawne). Nie została tym samym spełniona przesłanka liczebności grupy.

Zaprezentowane wyżej stanowisko wynika z faktu, iż w kwestionowanych umowach kredytu oznaczonych przez stronę powodową numerami: 1, 2, 3, 4, 5 i 6 - po stronie kredytobiorcy występują, co prawda dwa (lub trzy) odrębne podmioty prawa cywilnego (współkredytobiorcy, małżonkowie), jednakże poprzez sposób sformułowania roszczenia (o ustalenie nieważności umowy kredytu), przysługuje im względem kredytodawcy, jedno niepodzielne roszczenie materialnoprawne, oparte na wspólnych prawach i obowiązkach, a także na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Z tego względu, wyrok sądowy dotyczyć musi niepodzielnie wszystkich podmiotów występujących po stronie kredytobiorcy. W ocenie Sądu między wspomnianymi współkredytobiorcami zachodzi współuczestnictwo konieczne jednolite (art. 72 k.p.c. - art. 73 § 2 k.p.c.).

Po stronie współkredytobiorców zachodzi zatem legitymacja procesowa łączna. Stronami postępowania w przedmiocie ustalenia nieważności umowy powinni być wszyscy kontrahenci ww. umów. Tym samym, gdyby ww. członkowie grupy będący kredytobiorcami w ramach tożsamyh stosunków prawnych, chcieli wystąpić do sądu z powództwem o ustalenie nieważności umowy kredytowej w zwykłym postępowaniu cywilnym, musieliby to zrobić wspólnie. W przeciwnym razie przeciwko stronie działającej oddzielnie mógłby zostać wysunięty zarzut braku pełnej (wyłącznej) legitymacji procesowej, uniemożliwiający merytoryczne rozpoznanie tak sformułowanego powództwa.

Powyższe ustalenia i rozważania, stanowiły samodzielną przesłankę do odrzucenia pozwu. Jednakże celem rozpoznania istoty sprawy, odnieść się należy także do 2 i 3 grupy zarzutów formalnych.

W zakresie przesłanki tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej Sąd uznał, iż nie budzi żadnych zastrzeżeń, że roszczenia dochodzone pozwem grupowym mają jednorodząowy charakter. Konieczność dochodzenia w postępowaniu grupowym „roszczenia jednego rodzaju” w rozumieniu tego przepisu oznacza wymaganie, by wszyscy powodowie dochodzili zasądzenia świadczenia albo ustalenia bądź ukształtowania stosunku prawnego lub prawa. W niniejszej sprawie wszyscy członkowie grupy domagają się roszczeń jednego rodzaju- ustalenia nieważności poszczególnych umów kredytowych, szczegółowo opisanego w pozwie.

W zakresie wymogu spełnienia przesłanki istnienia tej samej lub takiej samej podstawy faktycznej roszczeń pozwany zarzucił, iż okoliczności faktyczne dotyczące poszczególnych członków grupy wykazują istotne różnice, które wykluczają przyjęcie, że ich roszczenia są oparte na jednakowej podstawie faktycznej, co zostało przytoczone powyższej części uzasadnienia.

Dokonując analizy przedmiotowych zarzutów w pierwszej kolejności rozważania wymagało, czy posługując się w art. 1 udog pojęciem „roszczenie” ustawodawca odnosił się do roszczenia w znaczeniu materialnoprawnym, czy też procesowym. Przez pojęcie roszczenia w znaczeniu przepisów prawa materialnego rozumieć należy uprawnienie (możliwość) domagania się od oznaczonej osoby określonego zachowania się, działania lub zaniechania zgodnego z obowiązującym prawem (A. Wolter, Prawo cywilne, Warszawa 1972, s. 115). Z kolei roszczenie procesowe to oderwane od prawa materialnego twierdzenie powoda o istnieniu jakiegoś uprawnienia, przedłożone sądowi celem udzielenia mu ochrony prawnej. Roszczenie procesowe jest więc indywidualizowane przez przytaczaną podstawę faktyczną i wywodzone z niej (dochodzone) skutki prawne (K. Gajda-Roszczyńska, Sprawy o ochronę indywidualnych interesów konsumentów w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2011, s. 82). W doktrynie i

orzecznictwie jednoznacznie przyjmuje się, że pojęcie „roszczenie”, o którym mowa w art. 1 udpg, zostało użyte w kontekście żądania procesowego. W świetle wskazanych definicji podkreślenia wymaga, iż opowiedzenie się za odmiennym zapatrywaniem, tj. uznanie, że pojęcie „roszczenie” zostało użyte w ww. przepisie w znaczeniu materialnoprawnym, nieuchronnie prowadzi do ograniczenia przedmiotowego zakresu postępowania grupowego do roszczeń wynikających ze stosunków zobowiązaniowych, co pozostaje sprzeczne chociażby z treścią art. 2 ust. 3 udpg kształtującego uprawnienie do wystąpienia z żądaniem ustalenia odpowiedzialności pozwanego, które nie stanowi żądania domagania się od oznaczonej osoby określonego zachowania się, działania lub zaniechania (por. M. Sieradzka, Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz, LEX/el., 2017).

W dalszej kolejności wskazania wymaga, iż ta sama podstawa faktyczna powództwa stanowi podstawowy (wyjściowy) zespół faktów uzasadniających roszczenie; zachodzi ona, gdy uzyskanie ochrony prawnej wiąże się z identyczną sytuacją bądź zdarzeniem. Natomiast o takiej samej podstawie faktycznej mowa jest wówczas, gdy roszczenia wywodzone są jedynie z podobnych sytuacji i zdarzeń (K. Piasecki, Ustawa o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz, C.H. Beck 2010, Legalis). Sytuacja prawna lub faktyczna członków grupy musi być jednakowa, choć mogą istnieć nieznaczne różnice pomiędzy indywidualnymi podstawami roszczeń, jednak niezbędne jest, aby istotne okoliczności faktyczne uzasadniały żądanie wspólne dla wszystkich roszczeń (M. Sieradzka, Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Komentarz, LEX/el., 2017).

W świetle powyższej argumentacji, ustalenia czy roszczenie zgłoszone w rozpoznawanej sprawie oparto na tej samej lub takiej samej podstawie faktycznej, należało dokonać w oparciu o twierdzenia reprezentanta grupy zawarte w pozwie. Z treści pisma wszczynającego sprawę wynika zaś, iż pomimo, że każdy z członków grupy indywidualnie zawarł umowę kredytu z poprzednikiem prawnym pozwanej spółki, wszyscy jej członkowie powołują się na abuzywny charakter klauzul umownych występujących w przedmiotowych umowach, wprowadzających tożsamy mechanizm polegający na dowolności Banku w ustalaniu wysokości zadłużenia kredytobiorcy (przy wypłacie kredytu i spłacie poszczególnych rat kredytowych), braku wywiązania się z obowiązku informacyjnego o ryzyku kursowym, sztucznym utrzymywaniu kursu franka szwajcarskiego przez Bank (...) (...). Pomimo zatem, że w niniejszym postępowaniu członkowie grupy dochodzą swoich roszczeń wynikających z indywidualnie zawartych umów, właśnie z uwagi na okoliczność zawarcia każdej z nich według analogicznego schematu – zgodnie z twierdzeniami pozwu – żądania wysuwane w powoływanych okolicznościach stanowią roszczenia oparte na takiej samej podstawie faktycznej. Kwestia różnic w zakresie zawierania poszczególnych umów kredytowych (odmiennych OWU, dat zawarcia, stosowanego oprocentowania, negocjacji umowy, możliwość wypłaty i spłaty bezpośrednio w walucie kredytu, celu zawarcia poszczególnych Umów) nie może być przedmiotem badania przez Sąd na obecnym etapie postępowania, gdyż nie stanowi ona przesłanki dopuszczalności rozpoznania sprawy w postępowaniu grupowym, o których mowa w art. 1 upg. Nawet zawarcie przez część członków grupy aneksów zmieniających poszczególne umowy kredytu, nie zmienia powyższego zapatrywania. Okoliczność ta nie wyklucza możliwości ustalenia nieważności tych umów w pierwotnej wersji. Fakt zawierania aneksów do umów również nie stanowi o niemożliwości prowadzenia postępowania grupowego, umowę kredytu w kontekście abuzywności należy oceniać na dzień jej zawarcia, bez znaczenia są późniejsze zachowania stron. Ocenie podlegać jednakże będzie kwestia istnienia interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia. Interes prawny na tym etapie postępowania, nie podlega natomiast ocenie.

Reasumując, w ocenie Sądu, zarzuty podnoszone przez pozwanego w omawianej 2 grupie, sprowadzają się do kwestionowania materialnoprawnych podstaw wywodzonych roszczeń, a nie przesłanek procesowych dopuszczalności postępowania grupowego, co może być badane dopiero w dalszym toku postępowania, a nie na etapie dopuszczalności pozwu grupowego. Wyraźnego oddzielenia wymaga zatem niedopuszczalność drogi sądowej (w rozumieniu ww. ustawy) od oczywistej nawet bezzasadności roszczeń dochodzonych pozwem grupowym. Analiza treści pozwu prowadzi do wniosku, iż rzeczywisty zakres podstawy faktycznej roszczenia został określony jako tożsamy dla wszystkich członków grupy.

Konsekwencją poczynionych rozważań jest nadto konieczność uznania za niezasadny zarzut pozwanego, iż okoliczności faktyczne dotyczące poszczególnych członków grupy, wykazują istotne różnice, które wykluczają przyjęcie, że roszczenia członków grupy są oparte na jednakowej podstawie faktycznej. Skoro w pozwie została

w istocie wskazana jedna podstawa faktyczna roszczenia dla wszystkich członków grupy, nie sposób uznać, iż podstawa ta była odmienna dla poszczególnych z nich. Wspólny dla wszystkich członków grupy schemat faktów sprowadzający się do wskazania, iż wszyscy członkowie grupy zawarli w latach 2005-2010 umowy kredytu udzielone w złotych polskich denominowane do CHF z poprzednikiem prawnym pozwanego, zaś umowy te zawierały niedozwolone klauzule umowne przewidujące dowolność w ustalaniu wysokości zobowiązań dłużnika przez Bank bez wiążących odniesień do wskaźników rynkowych, z których to okoliczności strona powodowa wywodzi abuzywność, bezskuteczność postanowień, prowadzącą do nieważności umów kredytowych. Co istotne, okoliczności te zostały także powtórzone w treści oświadczeń o przystąpieniu do grupy. Opisanie wspólnego dla wszystkich członków grupy mechanizmu działania stanowiło wystarczającą podstawę uznania, iż żądanie pozwu zostało dostatecznie uzasadnione, a podstawa faktyczna poszczególnych roszczeń była taka sama. Oczywiście jest, iż powoływane przez pozwanego okoliczności dotyczące konkretnych stosunków prawnych łączących poszczególnych członków grupy z pozwanym nie mogły stanowić części składowej zaprezentowanej w pozwie podstawy faktycznej roszczenia o ustalenie, choć niewykluczone jest, iż rozważenie przedmiotowych okoliczności będzie niezbędne przy rozstrzygnięciu o składzie grupy oraz zasadności dochodzonego roszczenia.

Uzupełniająco do zaprezentowanych rozważań, należy także w tej grupie zarzutów, powtórzyć, iż przy dokonywaniu wykładni ww. ustawowych pojęć na tle przepisów ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym, w przypadku których ustawodawca także zaniechał ich zdefiniowania, należy każdorazowo brać pod uwagę zasadnicze cele postępowania grupowego. Trzeba więc mieć również na uwadze, iż zbyt wąska czy też ścisła interpretacja tychże przesłanek (reprezentowana przez pozwanego), w praktyce wpłynęłaby na ograniczenie dopuszczalności postępowania grupowego jako określonej, wyodrębnionej instytucji prawa procesowego.

Analizując treść pozwu oraz złożonych umów kredytowych, w ocenie Sądu powód wykazał, że dochodzone roszczenia są roszczeniami o ochronę konsumentów. Pojęcie sprawa o ochronę konsumentów występuje w art. 61 § 1 k.p.c. Zgodnie zaś z art. 22¹ k.c. konsumentem jest osoba fizyczna, która dokonuje czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Istotny jest cel działania, który nie ma aspektu gospodarczego. Ponadto status danej osoby jako konsumenta należy oceniać na chwilę dokonywania czynności prawnej. Późniejsze zmiany przeznaczenia nabytego dobra lub usługi nie powinny prowadzić do zmiany raz przyjętego ustalenia. Sąd dokonał analizy umów kredytowych, jednakże nie wynika z nich, żeby którykolwiek z członków grupy zaciągnął zobowiązanie kredytowe na cel gospodarczy. W umowie państwa Ś. (k. 130) wprost wskazano, że biorą oni kredyt na potrzeby własne. Z umowy zawartej przez I. K. (k. 175) również nie wynika, aby brała ona kredyt w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Zarzuty pozwanego w tym zakresie nie zasługiwały zatem na uwzględnienie. Nadto sposób formułowania roszczeń – ustalenie nieważności m.in. z powodu abuzywnego w rozumieniu art. 385¹ k.c. charakteru postanowień poszczególnych umów kredytowych, jednoznacznie wskazuje na spełnienie przesłanki materialnoprawnej dopuszczalności postępowania grupowego.

Sąd nie podziela też zarzutów pozwanego odnośnie do braku skuteczności złożonych przez członków grupy oświadczeń o przystąpieniu do grupy.

Pozwany podważał skuteczność złożonych przez członków grupy oświadczeń o przystąpieniu do grupy. Wadliwości złożonych oświadczeń pozwany upatrywał w datach ich złożenia gdyż 13 osób spośród grupy: M. B. (2), B. B., B. R., S. R., D. O., A. O., S. Ś., P. Ś., W. Ż., D. Ż., M. K., M. Ł., I. K., złożyli stosowne oświadczenia przed reprezentantem grupy – M. P.. Twierdzenie pozwanego jest błędne. Celem składania pisemnych oświadczeń o przystąpieniu do grupy jest wypełnienie wymogu z art. 6 ust 2. udpg. O przystąpieniu do grupy nie świadczy data złożenia pisemnego oświadczenia o przystąpieniu do grupy, ale data w której odbyło się spotkanie z członkami grupy i wyrazili oni wolę przystąpienia. Wymóg przedłożenia pisemnych oświadczeń o przystąpieniu do grupy ma jedynie stanowić gwarancję oparcia podstaw faktycznych powództwa grupowego (obieranej strategii procesowej) na jednakowych podstawach, wyłożonych wcześniej poszczególnym członkom grupy. Kwestia daty złożenia przez poszczególnych członków grupy, spornych oświadczeń – z punktu widzenia wymagań formalnych, pozostaje irrelevantna.

O kosztach procesu Sąd orzekł, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 24 ust. 1 udpg. Jedynymi kosztami poniesionymi przez pozwaną było wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą od pełnomocnictwa 17 zł. Wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego zostało ustalone wedle § 2 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – 15.000 zł.

W ocenie Sądu aktualny etap postępowania i nakład pracy pełnomocników procesowych pozwanego nie uzasadnia przyznania wielokrotności stawki minimalnej wynagrodzenia. Przyznana stawka minimalna w wysokości 15.000 zł, pozostaje adekwatna do okoliczności niniejszej sprawy.

Wniosek pozwanego o zobowiązanie powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu nie zasługiwał na uwzględnienie. Należy wskazać, że data złożenia pozwu warunkowała rozstrzygnięcie tej kwestii na obecnym etapie postępowania (o takim żądaniu Sąd rozstrzyga po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie składu grupy).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 2009 r. o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym na żądanie pozwanego sąd może zobowiązać powoda do złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu. Celem kaucji jest zabezpieczenie kosztów procesu poniesionych przez pozwanego. Instytucja zabezpieczenia kosztów procesu ma służyć ochronie interesów pozwanego przed nieuzasadnionymi powództwami. Zobowiązanie powoda do złożenia kaucji ma charakter fakultatywny. Nie każde zatem żądanie pozwanego będzie wiązać się z koniecznością złożenia kaucji. Ustawodawca nie precyzuje kryteriów, jakimi ma kierować się sąd przy rozpoznawaniu zasadności żądania pozwanego. Wyznaczenie kaucji w postępowaniu grupowym podlega ocenie sądu z punktu widzenia celowości przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy. Sąd ocenia czy w konkretnej sprawie istnieje ryzyko, że w przypadku wygrania procesu strona pozwana będzie miała problemy z wyegzekwowaniem przyznaných jej kosztów procesu. Za pozytywnym rozstrzygnięciem wniosku przemawia np. okoliczność, że przewidywane koszty strony pozwanej są na tyle wysokie, że brak ich zwrotu poważnie zagrozi jej płynności finansowej, a przy tym istnieje realne zagrożenie, że w razie przegrania sprawy strona powodowa będzie się uchylać od zapłaty zasądzonych na rzecz strony pozwanej kosztów procesu.

Wobec powyższego należy mieć na uwadze, że na mocy art. 98 k.p.c. obowiązkiem zwrotu objęte są koszty procesu. Na chwilę orzekania o wniosku pozwanego, jak wskazano wyżej, wynoszą 15.017 zł.

Pozwany, składając taki wniosek, powinien uprawdopodobnić, że wytoczone przeciwko niemu powództwo jest oczywiście bezzasadne lub, że jego uwzględnienie jest mało prawdopodobne, a zatem nosi cechy pieniactwa procesowego, a po drugie, że brak ustanowienia kaucji na zabezpieczenie jego przyszłego roszczenia o zasądzenie zwrotu kosztów procesu uniemożliwi lub poważnie utrudni ich egzekucję od strony powodowej (por. postan. SA w Łodzi z 29 listopada 2012 r. sygn. akt I ACz 1485/12 - LEX nr 1499166, postan. SA w Warszawie z 6 lutego 2015 r. I ACz 43/15 - LEX nr 1646028).

Sąd nie dopatrył się w sprawie niniejszej zarówno oczywistej bezzasadności powództwa, jak również istnienia jakichkolwiek obaw w zakresie ewentualnego egzekwowania swoich roszczeń przez pozwanego (z uwagi na poczynione powyżej ustalenia w przedmiocie oświadczeń członków grupy co do ponoszenia kosztów procesu – Sąd o czym była już wyżej mowa, przychyła się do stanowiska powoda zawartego w ww. piśmie procesowym). Pozwany nie wykazał także, aby stan majątkowy strony powodowej, uniemożliwiał ewentualne wyegzekwowanie kosztów procesu. Ponadto zważywszy, że pozew został odrzucony brak jest celu ustanawiania kaucji na przyszłe koszty procesu.

Z powołanych względów Sąd orzekł jak w postanowieniu.

Eliza Kurkowska Magdalena Antosiewicz Barbara Pyz-Kędzińska (del)